

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΛΑΣΜΑΤΟΣ

ΘΕΩΡΙΑ

1.

Κλάσμα : Είναι το μαθηματικό σύμβολο το οποίο δηλώνει σε πόσα ίσα μέρη χωρίσαμε το όλον και πόσα μέρη πήραμε

$$\text{Κλάσμα : } \frac{\text{πόσα μέρη πήραμε}}{\text{σε πόσα ίσα μέρη χωρίσαμε}} : \frac{\text{αριθμητής}}{\text{παρονομαστής}}$$

2.

Νιοστό : Όταν ένα μέγεθος ή ένα σύνολο ομοειδών αντικειμένων το χωρίσουμε σε v ίσα μέρη, το κάθε ένα από αυτά ονομάζεται **νιοστό** και συμβολίζεται

$$\text{με } \frac{1}{v}$$

3.

Κάπα νιοστά : Το τμήμα (κομμάτι), που αποτελείται από **k ίσα μέρη εκ των v** στα οποία έχουμε χωρίσει ένα μέγεθος ή ένα σύνολο ομοειδών

αντικειμένων, το συμβολίζουμε με το κλάσμα $\frac{k}{v}$ και το

διαβάζουμε «κάπα νιοστά». Δηλαδή $\frac{k}{v} = k \cdot \frac{1}{v}$

Ο αριθμός k ονομάζεται **αριθμητής**, ο v **παρονομαστής**.

Οι δύο μαζί ονομάζονται **όροι** του κλάσματος.

Προσοχή : **Παρονομαστής** σε κάποιο κλάσμα **δεν** μπορεί να είναι το **0**.

4.

Κλάσματα μεγαλύτερα από το 1 : Δεχόμαστε ότι υπάρχουν κλάσματα μεγαλύτερα από το 1.

Είναι τα κλάσματα με αριθμητή μεγαλύτερο από τον παρονομαστή

5.

Συμφωνία : Κάθε φυσικός αριθμός v μπορεί να γραφεί με μορφή κλάσματος το

$$\text{οποίο έχει παρονομαστή την μονάδα δηλαδή } v = \frac{v}{1}$$

ΣΧΟΛΙΑ

1.

Ειδικά κλάσματα : Είναι τα κλάσματα $\frac{0}{v}$ και $\frac{v}{v}$ με $v \neq 0$.

$$\text{Ισχύει } \frac{0}{v} = 0 \quad \text{και} \quad \frac{v}{v} = 1$$

Δηλαδή : κλάσμα ίσο με το 0 σημαίνει μόνο ο αριθμητής 0
κλάσμα ίσο με το 1 σημαίνει όροι ίσοι

2.

Υπολογισμός : Το κλάσμα $\frac{k}{v}$ είναι ίσο με το αποτέλεσμα της διαίρεσης $k : v$

3.

Σύγκριση κλασμάτων με το 1 :

- Αν ο αριθμητής είναι **μεγαλύτερος** από τον παρονομαστή, το κλάσμα είναι **μεγαλύτερο** του 1
- Αν ο αριθμητής είναι **μικρότερος** από τον παρονομαστή, το κλάσμα είναι **μικρότερο** του 1
- Αν ο αριθμητής είναι ίσος με τον παρονομαστή, το κλάσμα είναι ίσο με το 1

Και στη μαθηματική γλώσσα

αν $\frac{k}{v} > 1$ τότε $k > v$ και αντίστροφα

αν $\frac{k}{v} < 1$ τότε $k < v$ και αντίστροφα

αν $\frac{k}{v} = 1$ τότε $k = v$ και αντίστροφα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις με Σ αν είναι σωστές και με Λ αν είναι λανθασμένες

- α) Το κλάσμα $\frac{3}{4}$ είναι μικρότερο του 1 Σ
- β) Το $\frac{1}{5}$ του 100 είναι 25 Λ
- γ) Τα 20 λεπτά της ώρας είναι τα $\frac{2}{6}$ της ώρας Σ
- δ) Υπάρχει κλάσμα με παρονομαστή 0 Λ

Προτεινόμενη λύση

α)

Ναι διότι $3 < 4$, άρα η πρόταση είναι σωστή

β)

Επειδή $100 : 5 = 20$, το $\frac{1}{5}$ του 100 είναι 20, άρα η πρόταση είναι λάθος

γ)

Η ώρα έχει 60 λεπτά, οπότε το $\frac{1}{6}$ της ώρας είναι $60 : 6 = 10$ λεπτά και τα $\frac{2}{6}$ είναι $2 \cdot 10 = 20$ λεπτά. Άρα η πρόταση είναι σωστή

δ)

Όχι δεν υπάρχει, άρα η πρόταση είναι λάθος

2.

Για την ομάδα μπάσκετ, ο Ολυμπιακός έχει 15 παίκτες εκ των οποίων οι 7 είναι αλλοδαποί και οι υπόλοιποι Έλληνες.

Να βρείτε τι μέρος του συνόλου των παικτών είναι οι Έλληνες και τι μέρος οι αλλοδαποί.

Προτεινόμενη λύση

Οι Έλληνες παίκτες είναι 8 και αντιπροσωπεύουν τα $\frac{8}{15}$ του συνόλου των παικτών και οι αλλοδαποί τα $\frac{7}{15}$

3.

Τα 40 αγόρια μιας τάξης είναι τα $\frac{5}{8}$ του συνόλου των μαθητών. Να βρείτε πόσοι είναι όλοι οι μαθητές.

Προτεινόμενη λύση

Τα $\frac{5}{8}$ του συνόλου των μαθητών είναι 40 αγόρια οπότε

το $\frac{1}{8}$ των μαθητών θα είναι $40 : 5 = 8$ επομένως

τα $\frac{8}{8}$ δηλαδή όλοι οι μαθητές θα είναι $8 \cdot 8 = 64$

4.

Τρία αδέρφια θα μοιραστούν 300 € ως εξής .

Ο μεγαλύτερος θα πάρει τα $\frac{5}{12}$, ο μεσαίος 16 € λιγότερα από τον μεγαλύτερο και ο μικρότερος τα υπόλοιπα. Να βρείτε

α) Πόσα χρήματα θα πάρει ο μεγαλύτερος αδελφός ;

β) Ποιο μέρος του συνόλου των χρημάτων είναι θα πάρει ο μεσαίος αδελφός ;

γ) Ποιο μέρος των χρημάτων του μεγαλύτερου αδελφού είναι τα χρήματα που θα πάρει ο μικρότερος αδελφός ;

Προτεινόμενη λύση

α)

Το $\frac{1}{12}$ των 300 € είναι $\frac{1}{12} \cdot 300 = \frac{300}{12} = 25$

Επομένως τα $\frac{5}{12}$ θα είναι $5 \cdot 25 = 125€$

β)

Ο μεσαίος αδελφός θα πάρει $125 - 16 = 109 €$

Αυτά αντιπροσωπεύουν τα $\frac{109}{300}$ του συνόλου των χρημάτων

γ)

Ο μικρότερος αδελφός θα πάρει $300 - (125 + 109) = 300 - 234 = 66 €$

Αυτά αντιπροσωπεύουν τα $\frac{66}{125}$ των χρημάτων του μεγαλύτερου αδελφού

5.

Τα $\frac{8}{9}$ της μάζας του ανθρωπίνου σώματος είναι νερό.

Να βρείτε πόσο νερό περιέχεται σε έναν άνθρωπο 81 κιλών.

Προτεινόμενη λύση

Το $\frac{1}{9}$ των 81 κιλών είναι $\frac{1}{9} \cdot 81 = \frac{81}{9} = 9$

Επομένως τα $\frac{8}{9}$ είναι $8 \cdot 9 = 72$ κιλά.

Δηλαδή σε έναν άνθρωπο 81 κιλών περιέχεται 72 κιλά νερό.

6.

Ένας έμπορος αυτοκινήτων κάνει έκπτωση σε ορισμένα μοντέλα ίση με το $\frac{1}{8}$ της αξίας τους. Αν το ποσό της έκπτωσης είναι 2500€, να βρείτε την αξία του αυτοκινήτου πριν την έκπτωση.

Προτεινόμενη λύση

Το $\frac{1}{8}$ της αξίας είναι 2500 €, επομένως τα $\frac{8}{8}$ της αξίας δηλαδή η αξία του αυτοκινήτου είναι $8 \cdot 2500 = 20000$ €

7.

Θεωρούμε το κλάσμα $\frac{\kappa}{\lambda}$

Πώς ονομάζονται οι αριθμοί κ και λ ο κάθε ένας ξεχωριστά και πως μαζί ;

Υπάρχουν περιορισμοί που αφορούν τους αριθμούς κ και λ ;

Προτεινόμενη λύση

Ο κ ονομάζεται αριθμητής και ο λ παρονομαστής.

Οι δύο μαζί ονομάζονται όροι του κλάσματος.

Δεν επιτρέπεται το λ να είναι ίσο με το 0

8.

Σε μία τάξη τα $\frac{2}{3}$ των μαθητών μαθαίνουν Αγγλικά. Πόσοι είναι οι μαθητές της τάξης, αν αυτοί που μαθαίνουν Αγγλικά είναι 54.

Προτεινόμενη λύση

Αφού τα $\frac{2}{3}$ των μαθητών είναι 54, το $\frac{1}{3}$ θα είναι $54 : 2 = 27$.

Επομένως όλοι οι μαθητές δηλαδή τα $\frac{3}{3}$ είναι $3 \cdot 27 = 81$ μαθητές

9.

Τα $\frac{3}{5}$ του κιλού κρέατος κοστίζουν 6 € πόσο κοστίζουν τα $\frac{3}{4}$ του κιλού

Προτεινόμενη λύση

Αφού τα $\frac{3}{5}$ του κιλού κοστίζουν 6 € το $\frac{1}{5}$ κοστίζει $6 : 3 = 2€$ οπότε

τα $\frac{5}{5}$ δηλαδή το 1 κιλό κοστίζει $2 \cdot 5 = 10 €$

Τώρα : τα $\frac{4}{4}$ κοστίζουν $10€ = 1000$ λεπτά οπότε το $\frac{1}{4}$ κοστίζει

$\frac{1}{4} \cdot 1000 = \frac{1000}{4} = 250$ λεπτά και τα $\frac{3}{4}$ κοστίζουν $3 \cdot 250 = 750$ λεπτά

10.

Τα $\frac{2}{5}$ του κιλού ενός προϊόντος κοστίζουν 10 €. Να βρείτε πόσο κοστίζει

α) Το 1 κιλό   β) Τα $\frac{7}{4}$ κιλά

Προτεινόμενη λύση**α)**

Αφού τα $\frac{2}{5}$ του κιλού κοστίζουν 10 €, το $\frac{1}{5}$ κοστίζει $10 : 2 = 5 €$

Οπότε τα $\frac{5}{5}$ δηλαδή το 1 κιλό κοστίζει $5 \cdot 5 = 25 €$

β)

Τα $\frac{4}{4}$ κοστίζουν $25€ = 2500$ λεπτά.

Οπότε το $\frac{1}{4}$ κοστίζει $\frac{1}{4} \cdot 2500 = \frac{2500}{4} = 625$ λεπτά.

Άρα τα $\frac{7}{4}$ κοστίζουν $7 \cdot 625 = 4375$ λεπτά

11.

Να βρείτε πόσα γραμμάρια του κιλού είναι

α) το $\frac{1}{8}$ β) τα $\frac{3}{4}$ γ) τα $\frac{2}{5}$ δ) τα $\frac{3}{20}$

Προτεινόμενη λύση

Το 1 κιλό είναι 1000 γραμμάρια

α)

Το $\frac{1}{8}$ του κιλού είναι $\frac{1}{8} \cdot 1000 = \frac{1000}{8} = 125$ γραμμάρια

β)

Το $\frac{1}{4}$ του κιλού είναι $\frac{1}{4} \cdot 1000 = \frac{1000}{4} = 250$ γραμμάρια

Επομένως τα $\frac{3}{4}$ είναι $3 \cdot 250 = 750$ γραμμάρια

γ)

Το $\frac{1}{5}$ του κιλού είναι $\frac{1}{5} \cdot 1000 = \frac{1000}{5} = 200$ γραμμάρια

Επομένως τα $\frac{2}{5}$ είναι $2 \cdot 200 = 400$ γραμμάρια

δ)

Το $\frac{1}{20}$ του κιλού είναι $\frac{1}{20} \cdot 1000 = \frac{1000}{20} = 50$ γραμμάρια

Επομένως τα $\frac{3}{20}$ είναι $3 \cdot 50 = 150$ γραμμάρια